

לטייל

גליון מס'

22

שמות וארא תשפ"ד

תורה

יב

ליקו"מ תניא

שתפתח לוי שבילי השכל עד שאכנס בחדרי התורה הקדושה ואזכה לבנם ולטייל בתורתך הקדושה מחדר לחדר ומפליטין מפליטין ומחיביל לחיביל ומכית לעליה ומעליה לעליה

גליון דו שבועי למטיילים בתורת רביה"ק בסדר התורה הזמנית

שורש הספקות ופתרונם

נקודות לחיים מ'התורה הזמנית'

חיים של תורה

כשיש בהירות אין עמימות - אם הדברים בהירים ומוחלטים אין שום ספק, הספק נולד בגלל שכל העולם הזה יונק ממאמר סתום אחד גדול, מהי התכלית, מה יעניק לנו אושר סיפוק ושמחה, ומהי הדרך המובילה אל עץ החיים, חיים מלאי חיות וטוב אמיתיים.

אבל, מוסיף רבינו ללמד, כל ספק הוא כפירה במינון קטן. עצם ההסכמה שלנו עם העובדה שיכול להיות שבחור יחליט ללכת לישיבה אחת ובסוף הוא יתאכזב ויתברר שזה לא היה טוב בשבילו, כי היתה לו שם התמודדות לא טובה, היא זו שאינה נותנת מקום להאמין שגם שם נמצא השי"ת. גם במקום הזה שהפך להיות בשבילו ירידה, יש שם חיות מהמאמר הסתום, ויתכן שדווקא שם יוכל לעלות בתכלית העלייה מתוך הירידה.

בכל ספק שבו אנו כלל לא נותנים מקום גם לאפשרות שהתועלת והעליה תבוא דווקא באופן של מאמר סתום, אלא אנו רק רוצים להיות בטוחים בכך שעשינו את הצעד הכי נכון והכי משתלם בגשמיות וברוחניות באופן גלוי ונראה לעין, בכל ספק כזה אנו לא נותנים מקום ולא מייצרים חלל שבו השי"ת יכול להתגלות בכבוד הכי עליון, שהוא הכבוד של המאמר הסתום.

בשורה התחתונה הספקות והבלבולים לא ייעלמו מחיינו ואין פתרון קסם לספקות. המציאות של הספק היא קליפת נוגה ובלבול באמונה אותו כל אחד צריך לברר כי לשם כך נבראנו, להגדיל ולהרבות את כבוד ה', דווקא מתוך ריבוי המאמרות שמייצרים ספקות בירור וליבון. אבל הדרך להגיע לעץ החיים היא רק על ידי 'איה', רק על ידי המאמר הסתום שמאמץ את הספקות לחיקו בדרך קדושה ומייצר בתוכנו חלל פנוי, הגורם לכך שהספק יהפוך מהתלבטות בין כל צדדי השכל, לגעגוע וכמיהה של אנשים שמכירים הכל בכך שהם לא יודעים הכל.

ואז בכל צד של הספק, בכל דרך שנפנה ונבחר, אם נחפש את הטוב של עצמנו באמונה שזה יבוא דרך כבוד ה', אז באמת לא נטעה, ובכל צד בו נלך ונפנה, נמצא את ה' המתכבד בנו שם, באותו מקום חשוך או מואר, אם רק נרצה ונחפוץ בכך.

תכל'ס, הבנו שספקות זה לא משהו שאנחנו אוהבים אבל למה זה נפילה? אם נעשה צעד אחד קדימה לתוך הספק ונתבונן מהיכן הוא מגיע, מדוע אנו בכלל מסתפקים שוב ושוב, חוככים בדעתנו האם לבחור בצד הראשון, ושוב נמלכים ומתלבטים אולי להעדיף דווקא את הצד השני.

האמת היא שבסך הכל אנחנו רוצים שיהיה לנו טוב, לא רק במובן של הנאה פיזית, אלא

אין מי שיטיל ספק בכך שספקות זה דבר טורדני. יש אומנם ספקות קטנים, כאלו שמלווים את כל הדימוים, זה באמת לא נעים אבל איתם עוד איכשהו למדנו להסתדר, להחליק עניינים, להכריע במהירות ולהתקדם הלאה.

אבל לפעמים קורה שספק אחד יכול לטרוד את מנוחתנו במשך כמה שעות או ימים ואפילו שבועות וחודשים, ואז זה כבר סיפור אחר לגמרי. ספקות זה דבר שאוכל את לב האדם, טורד את מנוחתו ויכול להוציא אותו לגמרי משלוות נפשו.

לספקות הללו אין סוף, אברך חוכך בדעתו שוב ושוב היכן הוא רוצה לגור אחרי נישואיו ומהי הדירה המועדפת עליו לקניה, בחור מתלבט מהי הישיבה הכי מועדפת עליו לשנה הבאה, וכן הלאה כל אחד לפי עניינו מתמודד עם ספקות רוב.

כל מי שזיכרון אותם ספקות, קטנים או גדולים, עומד למולו יכול להבין שזוהי התמודדות - לעיתים קשה, שאף פעם לא עושה לנו טוב על הלב. אבל מלהגדיר את הספקות כלא רצויים ועד לקרוא להם 'נפילה' רוחנית שהולכת ומתדרדרת, לכאורה הפלגנו הרחק.

הדרך להגיע לעץ החיים היא רק על ידי 'איה', רק על ידי המאמר הסתום שמאמץ את הספקות לחיקו בדרך קדושה ומייצר בתוכנו חלל פנוי, הגורם לכך שהספק יהפוך מהתלבטות בין כל צדדי השכל, לגעגוע וכמיהה של אנשים שמכירים בכך שהם לא יודעים הכל

גם ובעיקר מצד תחושת הערך העצמי שלנו, שמייצרת בתוכנו את התשוקה לדעת שבחרנו נכון ועשינו את הצעד הכי מוצלח (כבוד עצמו).

אם נשחזר את אותם ספקות, נוכל לראות שברגעי הספק אנו מנסים לחשבן מראש את כל הצדדים ותוצאותיהם העתידות לבוא לטוב ולמוטב. למעשה אנו מתייסרים ללא הרף בייסורי הספק, רק בגלל כל אותם החלטות ובחירות ישנות שהתבררו לנו כשגויות (כביכול), ואז דפקנו את הראש בקיר בתסכול מדוע לא בחרנו הפוך.

ברגעי הספק הכל בא לתוך המחשבה בשברירי שניה, כולל הפחד שבסוף אנו נאמר לעצמנו "איזו טעות, איך נכשלתי, למה לא בחרתי בדרך השנייה".

הספק - רבינו מלמד - נולד מהמאמר הסתום. בכל הדברים בעולם יש הרכבה של המאמר הסתום.

אז כשמדובר על ספקות והרהורים אחר השם יתברך ח"ו, כולנו מבינים שזה נקרא נפילה, וזוהי האמת. אולם כשנתבונן נראה, שרבינו מגדיר גם ספקות פשוטים, לא רק את אלו שהם בגדר שאלות ובלבולים באמונה, כנפילה שהיא תוצאה ישירה של הליכה אחרי שכלו וחכמתו.

'ואפלו פְּשׁוּפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לְסַפְקוֹת, וְיֵשׁ שְׁנֵפִילָתוֹ גְּדוּלָה מְאֹד מְאֹד, רְחֻמָּנָא לְצֵלָן, שְׁנֵפִיל לְסַפְקוֹת וְהִרְהוּרִים, וּמְהִרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ'.

לא יתכן לומר שכוונת רבינו במילים 'שנופל לספקות והרהורים אחר השם יתברך', היא לחזור ולפרש לנו את המושג 'ספקות' שהזכיר משפט אחד קודם לכן, שכן בסוף התורה רבינו חוזר ואומר במפורש, שגם הדרך הגשמית, טומנת בחובה בלבולים וספקות שהם מקליפת נוגה המעקמת ומסבבת את הלב, וכאן ברור שהכוונה היא לכל סוג של בלבולים וספקות.

אז כשמדובר על ספקות והרהורים אחר השם יתברך ח"ו, כולנו מבינים שזה נקרא נפילה, וזוהי האמת. אולם כשנתבונן נראה, שרבינו מגדיר גם ספקות פשוטים, לא רק את אלו שהם בגדר שאלות ובלבולים באמונה, כנפילה שהיא תוצאה ישירה של הליכה אחרי שכלו וחכמתו.

'ואפלו פְּשׁוּפֵל, חַס וְשָׁלוֹם, לְסַפְקוֹת, וְיֵשׁ שְׁנֵפִילָתוֹ גְּדוּלָה מְאֹד מְאֹד, רְחֻמָּנָא לְצֵלָן, שְׁנֵפִיל לְסַפְקוֹת וְהִרְהוּרִים, וּמְהִרְהֵר אַחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ'.

לא יתכן לומר שכוונת רבינו במילים 'שנופל לספקות והרהורים אחר השם יתברך', היא לחזור ולפרש לנו את המושג 'ספקות' שהזכיר משפט אחד קודם לכן, שכן בסוף התורה רבינו חוזר ואומר במפורש, שגם הדרך הגשמית, טומנת בחובה בלבולים וספקות שהם מקליפת נוגה המעקמת ומסבבת את הלב, וכאן ברור שהכוונה היא לכל סוג של בלבולים וספקות.

לא יתכן לומר שכוונת רבינו במילים 'שנופל לספקות והרהורים אחר השם יתברך', היא לחזור ולפרש לנו את המושג 'ספקות' שהזכיר משפט אחד קודם לכן, שכן בסוף התורה רבינו חוזר ואומר במפורש, שגם הדרך הגשמית, טומנת בחובה בלבולים וספקות שהם מקליפת נוגה המעקמת ומסבבת את הלב, וכאן ברור שהכוונה היא לכל סוג של בלבולים וספקות.

יו"ל ע"י רשת הכוללים ליקוטי מוהר"ן שע"י ארגון 'לטייל בתורתו' ע"ר 580769313

קו לסלסל בתורתו | טעמו וראו כי טוב ה' 04-627-73-13

דוא"ל: LB046277313@gmail.com

הביאור המובא בספר 'ביאור הליקוטים' על תורה זו, שונה במהותו מכל הביאורים שנכתבו על תורות אחרות (כנראה לעין), וזאת בשל שהביאור הזה נכתב כחלק מהספר 'כוכבי אור', והוא בשנים מאוחרות על ידי המדפיסים בתוך הספר 'ביאור הליקוטים'.

בביאור זה אין המחבר יורד לתוך קשרי התורה באופן הרגיל של העיון על פי ח"י כללים, אלא הוא מציג בדבריו שאלה כללית על כל מהלך המאמר ולאחר מכן מציב כדרכו זווית הסתכלות חדשה על כל המאמר.

מהו השורש של עצת 'איה'

בפירושו שגילה בתורה זו על הכתוב המובא בפרשת העקידה 'ואיה השם לעולה' שצעתקת 'איה' היא בעצמה השם והקרבן לעולה שעל ידו מתכפר הרהור הלב ונתנתק האדם לעלות בתכלית העלה, אשר נראה ומתבאר מתוך דבריו הקדושים, שכל עצת החיפוש והשאילה והבקשה איה מקום כבוד וגו' שמייעץ בתורה זו, הוא מיועד בעיקר למי שיוודע ונופל ל'ספיקות', אשר בזאת הירידה יורדים לתחתיות המדריגות שמהרהרים אחר השי"ת, כי הלב מסתבך ומתעקם בקליפת נוגה, ונופל על ידי זה למקומות המסתופים, אשר לשם לא נשפע החיות מהעשרה מאמרות, בבחינת 'וכבודי לאחר לא אתן', ורק מהמאמר פתום הם יכולים לקבל את חיותם.

ויש להתפלא בפירוש העצה הזאת, מהו שורשה וגם מה כוונתו בגלוי זה בפשיטות לעובדא ולמעשה. כי זאת ידענו, שרבינו זכרוננו לברכה כבר אמר ונתפאר בעצמו כמובא בספר חיי מוהר"ן אני קנקן חיש אולם מאידך גיסא מלא ישן, וגם כל העצות והנבדויות אשר ידענו ולמדנו בספריו הקדושים, לא לתורה חדשה יחשבו כתורה נפרדת מתורת משה ח"ו, כי כל עסקי רבינו זכרוננו לברכה בדבריו הקדושים, לא יהיה רק להדגיש את התורה הישנה שקיבלנו בהר סיני ושעברה מדור לדור בכתב ופפה, אשר היא התורה שהורישו לנו אבותינו הקדושים. כי באמת ההתחדשות שהתורה החדשה מחייה מעוררת ומחדשת את התורה הישנה בתבנית צפונתיה ובקיום אמריה למעשה, לא דבר ריק וקטן הוא, ואין דבר גדול מזה, כי בזה לבד גדלה מאוד מעלת תורתו, ואין ביכולת להאריך בזה שלא להפסיק את הענין שהתחלנו לעיל בענין החידוש של העצה לצעוק 'איה', ועתה, היכן מצינו עצה ועובדא כזאת בתורה הקדושה, שזה יהיה כעין שורש ומקור להתגלות הנפלאה של עצה זו, ועל ידי שורש זה נוכל להבין את מהות העצה וכיצד לשיימה לעובדא ולמעשה.

עצה מיוחדת שאינה קשורה לעצה הכללית של תפילה

ואין לפרש מצירופו של רבינו לזה - לעצת החיפוש והצעקה, גם מלת 'בקשה' הני"ף שבזה היה אפשר לפרש שכונתו בעצה זו היא על תפילה שנקראה גם בשם

השנה בתפילת חצות, לכל הפחות לבכות על החורבן, מה שאיננו כמו שצריכים להיות).

קשר התורה להמעשה של היום הרביעי

ובצירוף המבואר מודבריו הקדושים בפירוש העולה מהמעשה מהשבעה בעשרים (מעשה י"ג), על אודות השתי ציפורים שהם זוג אחד בעולם ואחד זכר והשני נקבה, והנקבה אבדה והזכר מחפש אחריה, ושניהם תעו בדרכם, ובאמת הם סמוכים זה לזה והם כל לילה מיללים בקינות נוראיות על פרידתם (עיי"ש באריכות כל המעשה), וכל מעשיותיהם הנזכרות שם בפיפור יום הרביעי, שהם - הציפורים - כעין השני כרובים שהיו מסוככים בכנפיהם בבית המקדש בקודש הקדשים מעל ארון העדות, אשר הם באו כסוד קודשא בריך הוא ושכינתא [שהיא נסתת ישראל כנודע]. ועל כן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום, שזה ענין הדומה לאבידה שנאבדת [ומחזרת פנים] מאתה יתברך, גורמים כמו כן שגם הוא יתברך מחזיר מהם את פניו [כעין המסופר שם על אותם הציפורים]. והוא כעין אבידה אצל השי"ת [שהוא אסור ביוקים¹¹ כביכול], שכביכול אין ביכולתו של השי"ת למוצאם¹², למרות שכוחו בלתי מוגבל, אבל [מאחרותו של האין סוף שמתאחד במדותיו ומשפטיהם הם העשרה מאמרות, הוא כביכול מגביל ומונע את עצמו מלנהוג בחסד כזה ששם אין שום אבידה שייכת אצלו כלל¹³], ואז ממילא יוצא קול ברמה¹⁴ נשמע בחצות הלילה נהי בני תמורים רחל מכה וגו' שהציפור הנקבה מיללת בוכה ומקוננת, וכנגדה ה' מרומים ישאג וממעון קדשו יתן קולו וגו'¹⁵ שאוג ישאג על נוהו [שבוכה ושואג כביכול על נוה דיעה¹⁶ שהיא השכינה] ויקרא וגו' ה' אלוקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח ולחגור שק¹⁷.

ואף על פי שבכך בוקר אחר הבכיה של תיקון חצות כביכול מתנחמים הציפורים הני"ל בנחמה ושמחה [וקול פסוקי דומרה שמתפללים בתפילת שחרית¹⁸], וענין הנחמה היא שסוף כל סוף נגמר לעתיד התיקון, אבל זה הקול של השמחה והזמרה לא נשמע כל כך לרחוק כמובא שם במעשה, והעיקר מה שכן נשמע הקול לרחוק מאד הוא רק הקול יללה הני"ף שביללה, עיין שם במעשה י"ג¹⁹. ובכל עצת השושבין שהוא הבעטלור של היום הרביעי העוסק בתיקון הציפורים, הוא לזרוק ולהמציא - לקרב אלה הקולות בעצמם מזה לזה²⁰, שיגיעו הקולות של הנחמה והן של היללה זה לזה, דהיינו ב' הציפורים, עד שעל ידי זה לבד שהקולות הללו יגיעו זה לזה יהיו כל התקרבותם ומציאותיהם זה לזה שהקב"ה וכנסת ישראל ימצאו זה את זה בגאולה השלימה.

'בקשה'. כי לפי פירוש זה זה תהיה מוכרה לפרש גם במלת 'חיפוש' הני"ף שכונתו על תפילה שהרי לא תמיד רבינו מזכיר גם את החיפוש וגם את הבקשה, ואין זה פירוש מרווח, רק דוחק גדול לפרש כן שמילת חיפוש מורה על תפילה. וגם אחר הדוחק שתיחקק פירוש זה, לא תמצא לפי זה פירוש לכלליות דבריו הקדושים שבפירוש הכתוב ואיה השם לעולה וכו' הני"ף, כי הלא עצת התפילה המובאת פעמים רבות בדבריו רבינו היא עצה הכללית אצלו לכל מיני ישיבות⁵, וממילא בוודאי שנכלל בזה גם הישיבה בבירור הספיקות על ידי התפילה, ולא כן נראה מבוואר מזה המאמר למעמיק בו שרבינו בא לחזור שוב על אותה עצה כללית, כי מזה המאמר נראה מבוואר שצא רבינו זכרוננו לברכה עצה נפלאה פרטית ומיוחדת לאלה הספיקות שנמצאים באותה מדרגה נמוכה מאוד, אשר לא יועילו כלל באותה המדרגה הנמוכה שאר העצות כמו תפילה ושאר העצות הכלליות המועילות בהמדרגות שלמעלה מזה (כי הנופלים למדרגה נמוכה זו, נמצאים במקום נמוך כל כך עד שכביכול אין כוח בינם לקיים את אותם היעצות הכלליות).

שורש איה - תיקון חצות

וטרם נבוא לברך בזה פירוש וביאור, הנני להקדים מה שמואר מזה המאמר מכל קשריו, שגם גדולי גדולים, קודם שמהדשים חידושי תורה נפלאים, שמהדשים בחידושיהם דרכים חדשות ומחדשות לעבודת הבורא, מוכרחים לבוא קודם בספיקות שבקליפות נוגה ועין הדעת טוב ורע כדי לברר וללבן את חידושיהם, עד שגם הם מוכרחים או בעת הספק והבלבול לעצת החיפוש והדרישה איה וגו' הני"ף כמו אותם שנפלו לבירא עמיקתא בתכלית הירידה.

וכפי הנראה בפירוש הפשוט מזה המאמר לקיום ולמעשה, כי מלת 'איה' הוא מאותו שרש של מילת 'איכה' שנוכר בהקניות⁶ של מגילת איכה [ועם מילת 'איכה' שבפרשת בראשית⁷ שם כתוב ששאל הקב"ה את אדה"ר לאחר החטא "איכה?"] ומכוון ומבוואר לפי זה שהתבאר לעיל שכל זה עובר גם על גדולי גדולים, מה ששמתים מאבי מורי זכרוננו לברכה בשם מוהר"ן זכרוננו לברכה, על אודות אשר נחלש דעתו של מוהר"ן, בראותו כמה פעמים על עצמו, שגם בעסקי הנפש שהאדם רוצה ומתפלל להתקרב לעבודת ה' כראוי נתקיים בו הכתוב⁸ גם כי אזעק ואשיב שתי תפלותי⁹. ואמר בזה הלשון: "איך קען מיר מערער נישט קיין דאס הארץ, נאר תשעה כאב און בין המצרים ביי די קינות, און אגאנץ יאר ביי תפלת חצות, האמש קלאגן אויף דעם חורבן [= בית המוחין שהוא בית המקדש¹⁰ בכלליות ובפרטיות], וואס מען איז נישט אויז ווי מען דארף צו זיין" (תרגום: איני יכול יותר לקרר את ליבי רק בתשעה באב ובימי בין המצרים באמירת קינות, ובכל

הערות והרחבות

1. בהמשך דבריו כותב המחבר שבאמת עצה זו נועדה באופן שונה גם לגדולי הצדיקים. ועיין ליקוטי הלכות גביית חוב מיתומים ג' שם מוהר"ן מביא שזה שייך לכל אדם אפילו למי שלא ירד לעומק המקומות המסתופים, עיי"ש היטב.
 2. חיי מוהר"ן רפ"ט.
 3. עיין חיי מוהר"ן שפ"ד, וכן מבוואר מתוך קשרי התורה בעניין החידושי תורה המובאים בסוף המאמר, וכמבוואר לפי הכלל הרביעי, שתורה י"ב בעצמה היא 'חידושי התורה' שנתבררו מתוך ליבון וביורו הקליפת נוגה שבעץ הדעת, ועל כן יש לברר את מקור חידוש התורה הזאת בעצמה.
 4. כי בכל מילה ולשון בתורה יש כוונה עמוקה כמבוואר על פי הכלל השני.
 5. ליקוטי מוהר"ן ח"ב תורה ק"א.
 6. איכה א' א'.
 7. בראשית ג' ט'.
 8. שזוהי הבחינה שבאמת במקום כה נמוך לא קיימת עצת התפילה והיא סתומה, וכעת נשאר רק לצעוק 'איה' [שזוהו עניין 'תיקון חצות', כפי שהולך ומבאר כעת].
 9. איכה ג' ח'.
 10. וכמומוז כאן במאמר כמה פעמים שהוא ההיכל ששם כולו אומר כבוד, ועיין בגמרא ביומא ל"ח.
 11. ירמיה מ' א'.
12. עיין סיפורי מעשיות תחילת מעשה א'.
 13. וראה ביתר ביאור בדבריו רבינו לקמן בסוף סימן י"ז בעניין טבע והשגחה, עיי"ש היטב.
 14. שזה מרמז לתכלית העליה.
 15. ירמיה כ"ה ל'.
 16. זוהר ח"ג דף ע"ד ע"ב.
 17. ישעיה כ"ב י"ב, ועיין בסדר תיקון חצות.
 18. כמובא שם במעשה י"ג ביום הרביעי: 'זביום (אי אפשר לבוא לשם כי ביום) אי אפשר לסבל השמחה שיש שם. כי ביום מתקבצים שם צפרים אצל כל אחד ואחת מהזוג הני"ל, והם מנחמים ומשמחים את כל אחד ואחת מהזוג הני"ל בשמחות גדולות מאד מאד, ואמרים להם דברי תנחומין, שעדין אפשר שתמצאו זה את זה עד שביום אי אפשר לסבל את גדל השמחה שיש שם'.
 19. כמבוואר גם זה שם בהמשך המעשה: 'קול הצפרים שמשמחים אותם אינו נשמע למרחוק, רק כשמגיעים לשם. אבל קול הזוג הני"ל שמיללים בלילה הוא נשמע למרחוק, ואי אפשר לבוא לשם מחמת זה כ"ל'.
 20. ואפשר לומר שכונתו גם שצריך לקרר את הקולות בעצמם של היללה והשמחה זה לזה, וכמבוואר בהלכות עירובי תחומין ה"ו, שצריך לקרר את שתי התורות 'אומרה' ו'איה', שזוהי השמחה של פסוקי דומרה והצעקה של תיקון חצות זה לזה.

שאלה:

אשמח אם תוכלו להרחיב מידי פעם בעלון בביאור הכללים הפחות מוכרים ומדובריים. ואם אפשר לשלב זאת יחד עם דוגמה מהתורה הנלמדת, זה יהיה עוד יותר טוב. אשמח אם תוכלו להתחיל עם הכלל השביעי, שהוא דוגמה מצוינת לכלל שבדרך כלל לא כל כך מצליחים לחשבן את פרטי המאמר ביחד איתו.

תשובה:

אכן דברים חשובים מאוד, אך נקדים ונחדד נקודה קטנה.

אפשר אומנם ללמוד את התורה יחד עם הכללים באופן כזה שבכל פעם פותחים ומרחיבים את כל התורה לפי כלל אחד, ומתוך כך הולכים ומתרחבים מחדר לחדר ומעלייה לעליה, עד שמתבהרים לנו מהלכי התורה וגילוי עומק ההתחזקות והעצות המופלאות שאינם כתובים בפירוש. אולם כאשר כל הכללים כתובים וחקוקים במוחו של הלומד, זה משהו אחר לגמרי, מכיוון שממילא כל צורת לימודו היא בדרך של משוטט מכלל אחד למשנהו, ובאמת שני הבחינות צריכות זה לזה.

ועכשיו לשאלתך. הכלל השביעי הוא יסוד מוכר השייך לכל פנימיות התורה ולכל מציאות הבריאה. כל דבר שייך למערכת שיש בה כמה פרטים ומחלקות שונות, כמו יסודות הבריאה אש מים רוח עפר, שלמרות שאומנם העפר הוא עפר, מכל מקום הוא כלול גם משלושת היסודות האחרים, ויש בחינה של מים בתוך העפר שזה הלחות שיש בעפר, וכן כוח של אש וכוח של רוח.

בקבלה, הדבר מוסבר באריכות בייחס לספירות, שכל אחת כלולה מכל הספירות, ויש בזה אריכות גדולה שאין כאן המקום להאריך בה.

בלימוד ליקוטי מוהר"ן זה שייך בכמה בחינות. יש את הרובד הפשוט, לדוגמה: בתורה י"ב נוכל לחשב שכל המאמרות כלולים זה מזה, ולכן בכל מאמר ומאמר גלוי יש בו בחינת מאמר סתום, וכן במאמר הסתום מחמת שכל בחינה כלולה מכל הבחינות אז בוודאי שגם בו בעצמו יש בחינה של מאמרות הגלויים.

וכאן חשוב להדגיש, שאין הכוונה שיש בו ממש בחינה של גילוי כמו המאמרות הגלויים, אלא שמחמת שהוא כלול גם מהם זה בא לידי ביטוי בצורה אחרת כפי ששייכת לעניינו ומהותו הפרטית.

אך יש עוד זווית התבוננות בה הכלל השביעי בא לידי ביטוי (בעיקר בתורות הגדולות בליקוטי מוהר"ן), שבכל תורה יש כמה וכמה עניינים שונים, שהם בהסתכלות שטחית לא נראים מערכת אחת שמרכיבה כמה פרטים, אבל כשמסדרים אותם כמערכת שכל כולה קשורה זה לזה, אפשר לראות כיצד כל פרט בתורה נכנס ומורכב באופן פלאי בכל החלקים האחרים בתורה.

לדוגמה אם ניקח את 'קרנן העולה', בהתבוננות ראשונה לא נוכל לראות איך בבחינה הזו בעצמה יש מימד של 'דרך', 'כבוד', 'עליה', 'גבול', 'העלמה' 'גילוי', אולם כאשר נתבונן יותר לעומק נראה כיצד באמת כל בחינה בתורה כלולה מכל הבחינות האחרות.

המשך א"ה בעלון הבא.

הדרכים, התורה, והכבוד

במילים הראשונות של התורה רבינו פותח ומתאר את הסכנה הנשקפת לאדם ההולך אחר שכלו וחכמתו, והדרך היחידה להינצל מכך היא רק על ידי שיסתכל האדם בכל דבר שעושה רק על כבודו.

ממשיך רבינו ואומר: גם מתי שאדם נופל לספיקות והרהורים, גם אז יש לו תקווה, כי הנפילה והירידה היא תכלית העלייה.

בהבנה פשוטה זה נראה שאלו שני מצבים שונים לחלוטין, שלא מושפעים זה מזה כלל, אולם מוהרנ"ת בהלכות גביית חוב מיתומים ג', מבאר לנו בעומק דבריו הקדושים, שיש בין שני המצבים הללו חיבור עמוק שמשליך על כל ההבנה במהותה של תורה י"ב.

זה לשונו:

נמצא, שיש לכל אדם שני בחינות עבודות. עבודה אחת היא בחינת מלא כל הארץ כבודו, שזהו בחינת כל העשייה מאמרות שבהם נברא העולם, שמשלש בהם כבודו ותבונה שזהו בחינת כלליית התורה הפלולה בעשרת הדברות... וצריך האדם לעסק תמיד בתורה ועבודה בשביל כבודו ותבונה כדי לגלות כבודו על ידי התורה הקדושה. וזהו בחינת מה שמבאר שם בתחלת המאמר הנ"ל שצריך כל אדם להסתכל בכל דבר אם יש בו כבוד ה' ותבונה, יעשה. ואם לאו לא יעשה. שזהו בחינת כלליית התורה והמפוזות הנ"ל, אבל אי אפשר להיות דבוק בהתורה תמיד יומם וגילה פלי בטול כלל, כי לפעמים צריך לנטל. וגם צריך לעסק במשא ומתן ודרך ארץ ואין און ואין כבודו ותבונה, כי עקר התגלות כבודו ותבונה הוא רק בהתורה ומצוות ואין צריך להחיות את עצמו בבחינה השנייה הנ"ל על ידי שמחפשין ומבקשין אחר כבודו ותבונה בבחינת איה מקום כבודו ועל ידי בחינה זו יכולין להחיות את עצמו בכל דבר ובכל מקום. אפלו בדברי חל, פגון משא ומתן וכיוצא. וגם אפלו פשוטפולים, חס ושלום, לזכרים רעים לגמרי...

לאור יסוד זה מוסיף מוהרנ"ת לבאר את דברי רבינו בהמשך התורה, שכאשר אדם הולך בדרך - גם כזו הגשמית לחלוטין, וכן שיהולך בדרכים רוחניים ממש, בשניהם התורה הולכת לפניו ומנחה אותו.

וגם כאן, לא מובן מהו החיבור שבין הדרך הרוחנית לדרך הגשמית, ובעיקר מה תתרום התורה לאדם ההולך בדרך גשמית, בכך שתהלך לפניו בדרכו?

ומבאר מוהרנ"ת:

זהו קרמז בסוף מאמר הנ"ל שפירש שם מענין דרכים. כי שתי הבחינות הנ"ל הם בחינת בשבת בביתך ובכלתך בדרך, כי עבודת התורה שהיא בחינת התגלות כבודו, זהו בחינת בשבת בביתך. אבל כשמסתלקים מן התורה, חס ושלום, איך הוא בחינת נע ונד ומטלטל, שזהו בחינת ובכלתך בדרך שאין לו מקום קבע, שזהו בחינה השנייה הנ"ל שצריך לחפש ולבקש איה מקום כבודו, שזהו בחינת משא ומתן ודרך ארץ שרוב המשא ומתן הוא על ידי דרכים שצריך להיות נע ונד בשביל פרנסה ואין צריך לבקש ולחפש איה מקום כבודו כי אין צריך לחפש ולבקש איה מקום כבודו וכ"ל.

עד כאן הבאנו את דבריו העמוקים של מוהרנ"ת, כדי להטעים את המעיין טיפה מן הים מהעמקות הנוראה שבדבריו, ותן לחכם ויחכם עוד להעמיק ולסלטל בדבריו הקדושים בהלכה נוראה זו.

לדקדק בלשונו

קשרי התורה הטמונים בדקדוקי לשונותיו

'מאמר'

בתורה זו רבינו מתעסק רבות עם המושג 'מאמר', בצורה גלויה ובצורה נסתרת. כי כשם שגילה רבינו בתורה שישנו מאמר גלוי וישנו מאמר סתום, כך ממש בתוך התורה הזו בעצמה, הוא יגלה דבר שהוא בעצמו המאמר הגלוי, ודבר אחר שהוא בעצמו המאמר סתום [עיי' בכלל הרביעי].

הצורה הגלויה שבה רבינו מתעסק עם המאמר הגלוי, היא כאשר הוא מבאר את עניין העשרה מאמרות, שאותם אמר ה' בבריאת העולם, שמתוכם תשעה הם גלויים והאחרון הוא סתום - בראשית מאמר סתום.

במובן מסוים, אף על פי שרבינו מצהיר שדבריו מתייחסים למאמר סתום - מכל מקום עצם העובדה שרבינו מדבר עליו בצורה גלויה - זה כבר משייך אותו לקטגוריית 'מאמר גלוי', כי באיזשהו מקום מהותו של המאמר הסתום היא סתומה, וכך עליה להישאר. וגם כאשר רבינו מגלה לנו את עובדת

היותו של המאמר הסתום, זהו רק כבדי שנוכל להבין שישנו כאן רובד נסתר עוד יותר. בהמשך המאמר רבינו נוקט שוב בלשון 'מאמר', והפעם בהקשר שונה לחלוטין: 'אם יאמר לך אדם היכן אלווקי', ושוב: 'תאמר לו בכרך גדול שברומי'. ניתן לומר שבמובן מסוים במילים אלו, רבינו עשה שימוש נוסף במאמר הנסתר והפעם בצורה הנסותרת והנעלמת ביותר שלו. וכאן נוכל להבין דבר נוסף מוקשה מאוד, שהוא גם כן חלק מהכלל השני [לדקדק בלשונו]: בכל הקטע המתחיל: 'זה בחינות אם יאמר לך אדם וכו', לא מובן מה רבינו רוצה לחדש ולהוסיף בו על כל מה שאמר קודם לכן בתורה, זה נראה ממש כפילוט. אולם לאור האמור לעיל יובן כעת הכל, כי עד כאן רבינו אומנם גילה לנו שיש מאמר הסתום ושה' נמצא בכל מקום, אולם על הנקודה הנסותרת והנעלמת ביותר של המאמר הסתום הוא

עוד לא דיבר, עד שבחינה מסוימת גם מה שאמר על המאמר הסתום הוא עדיין גנדר 'גלוי' [כל בחינה כלולה מכל הבחינות - הכלל השביעי], כי הנקודה הסתומה האמיתית של המאמר סתום היא שללא אותה שאלה של כפירה 'היכן אלווקי' - [הוציא עצמו מן הכלל, כדברי הגמרא שם] לא היה קיים המאמר סתום, והוא לא היה פועל את פעולתו.

דווקא לכן אפשר למצוא את אלווקותו גם שם, ולשבר את הקליפות המזוינים מההסתרה:

כי חיות הקליפות הוא רק מההסתרה, מה שנסתר השם יתברך שם בתכלית ההסתרה, עד שאין יודעין ממנו יתברך כלל; אבל תכף כשמבקשין איה מקום כבודו, נמצא שיודעין על כל פנים שיש אלווק יתברך, רק שהוא נסתר ונעלם, ועל כן מבקשין איה מקום כבודו.

ואומנם, כדברי רבינו בסוף התורה, כל זה הוא ב'דרך', וכשלב אמצעי, אולם עיקר הקדושה היא שיתגלה כבודו יתברך, ואז יתגלה שהידידה היא תכלית העלייה.

המהפכה ממשיכה

הצימאון לשמוע את דבר ה' ממשיך במלוא העוצמה, כאשר גם בשבוע זה יכולים לנו לבשר כי נפתחו שתי קבוצות חדשות בשני ישיבות קדושות בעיה"ק ירושלים, ישיבת פני מנחם וישיבת טשעבין.

ומכאן תצא הקריאה לכל מבקשי ה' אשר ליבם נדבם למלאכת הקודש, לייסד שיעור וחברה בישיבתם או באזור מגוריהם, מוזמנים הם ליצור קשר עם מערכת לטייל בתורתנו, בכל אופני ההתקשרות המפורטים בעלון, ויחד נזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

מיזם חדש וייחודי

בשורה משמחת ומיוחדת:

במערכת 'לטייל בתורתנו' שוקדים בכל עת על תוכניות ומיזמים חדשים, על מנת לסייע לכל אחד ממקומו שלו להתחבר ללימוד וההליכה עם התורה.

לאור זאת, התמנה אחראי חדש מטעם המערכת, הר"ר אפרים בידרמן מעיה"ק ירושלים, אשר תפקידו הוא לספק לכל מי שיחפוץ, ובפרט לבחורי הישיבות ואברכי הכוללים, את מירב האמצעים והמשאבים, שיסייעו בידי ללכת עם התורה. החל בפתיחת קבוצות חדשות, תיאום חברותות, ואפילו הדרכה אישית וליווי פרטני. כעת באמת כל אחד יכול ללכת עם התורה!

ניתן ליצור עימו קשר בטלפון: 053-312-0546 בין השעות 3 - 6 אחה"צ.

וראה זה חדש

הושלמה עריכת והוצאת הקונטרסים המיוחדים והמועילים 'מבוא המקראות' ו'לדקדק בלשונו', ובימים אלה הם מופצים בכל ריכוזי א"ש בארץ ובעולם, ואצל הנציגים הפוזורים ברחבי הארץ.

לראשונה הוספנו הפעם לקונטרסים את הנספח החשוב 'מגיד שיחות', ובו אוסף של שיחות ומאמרים שנאמרו סביב תורה זו, יחד עם הגהות הרחבות והערות.

השאלה השבועית

לפי דברי רבינו בסוף התורה שיש לכל מאמר 'ראה', יוצא שישנם תשעה יראות גלויים ויראה אחת נסתרת [שהרי תשעה מאמרות גלויים ומאמר אחד סתום].

וצריך ביאור מהו ההסבר בזה, האם יש סוג של יראת שמיים 'נסתרת' שבגלוי לא רואים שהיא יראה מה', אולם בפועל זו היראה הכי גבוהה עד שכל סוגי היראות שמיים האחרות מקבלות ממנה?

ניתן להשיב בקו 'לסלסל בתורתנו' ובכתב למדור 'אז נדבר'

למערכת העלון הנכבד 'לטייל' והלומדים בתורת רבינו הקדוש שלום וברכה

אבקש להעלות כאן כמה נקודות לביור השאלה בעניין 'גבול הכבוד', כאשר מחד אומר רבינו שיש גבול לכבוד ואין יכול הכבוד שבכל מאמר ומאמר לעבור את הגבול הזה, ומאידך אומר רבינו שדווקא מהמאמר הפנימי והמופלא ביותר, המאמר סתום, 'בראשית', יורדת הארה להחיות אפילו את אלו שנפלו למקומות המטונפים.

ולא מובן, כיצד יתכן הדבר שדווקא המאמר הגבוה מכולם, ירד לעמקי הקליפות ולהחיות את הנופלים לשם?

והנה, ידוע בספרי חכמת הסוד כי עשרה מאמרות שבהם נברא העולם באצילות העליון נאמרו, אשר שם לא יאחזו קליפות הסטרא אחרא, בבחינת 'לא יגורך רע' (תהילים ה' ה') ('וכבדי לאחר לא אתן' (ישעיה מ"ח א)). אך ידוע כי ב'מקרה המלכים' 'נשברו הכלים' העליונים וירדו מעולם האצילות אל מתחת ל'גבול הכבוד', וכן בחטא אדם הראשון נפלו הנשמות לעולמות הפירוד - 'מקומות המטונפים'.

והנה ניצוצות אלו צריכים גם שם לקבל את חיותם מהבורא יתברך, שכן אין הם באמת 'מתים' במקומות ירדתם, אלא רק ממתנים ומצפים לעת עלייתם. ולכן תיקן נפלאות תמים דעים, שחיותם של אלו שנפלו תהא דווקא מהפנימי ביותר, מהנעלם והסתום המחיה את הכל, 'עתיק יומין', אשר יבקעו עקביו את מסך 'גבול הכבוד' - קרקעית עולם האצילות, ויתלבשו בבחינת שני דדי בהמה היורדים מטה להאיר לניצוצות המחכים לתיקונם, להחיותם במקום נפילתם בתוך הקליפות. 'כי אי אפשר לירד לשם כי אם עתיק יומין שהוא גבוה מאוד מהכל' (ליקו"ה חו"מ גביית חוב מהיתומים ה"ג).

ומאחר שחיות זו נמשכת משורש כה פנימי, מסיתרו של עולם, ו'מאן דנפח מדליה נפח' - בשל כך אין הקליפות נאחזים בהארה משורש זה, ויכולה לרדת מתחת ל'גבול הכבוד'.

יישר כוחכם! י. ברבוי

לכבוד מערכת לטייל בתורתנו

ראשית רציתי להודות לכם על העלון הנפלא שמאחד את כל נושאי התורה תחת קורת גג אחת.

רציתי לזכות את הרבים בנקודה ששמתי לב אליה בתורה, וראיתי שהרבה מהחברים שלי ומגידי השיעורים בתורה לא שמו לב לנקודה הזו, [נדמה לי שאפילו בעלון הסבירו הפוך מכדלהלן].

כי הנה רבינו הקדוש בתורה מדבר על כך שיש עשרה מאמרות ויש מאמר סתום, והיות שמוכרת לכולנו הגמרא במסכת ראש השנה שבראשית היא אחת מהעשרה מאמרות והיא מאמר לא מפורש, [ואפילו בליקוטי מוהר"ן בדפוסים האחרונים צוין להמהרש"א שבשבת שמגדיר את בראשית על פי דברי הגמרא כמאמר סתום], אמנם בתוך התורה עצמה לא משמע שהמאמר סתום הוא אחד מהעשרה מאמרות, ואפילו מוכח הפוך מזה שרביה"ק מדגיש שכל העשרה מאמרות יש להם גבול שלא יתפשטו והמאמר סתום הוא כן מתפשט, מזה רואים שהמאמר סתום היא לא אחת מהעשרה מאמרות, [וכן מובן בליקו"ה כמה פעמים ובפרט בתחילת ה' גביית חוב מהיתומים].

וקשה להבין כיצד רבינו הקדוש אומר הפוך מהגמרא?

אך ראיתי ב'מלאכת שלמה' על המשנה באבות של ה'עשרה מאמרות' וכו' שרבינו מביא, שמוכח שם מהזוהר שני מקומות שרשב"י כן מונה עשר פעמים ויאמר במעשה בראשית, [ויאמר ד'פרו ורבו', ויאמר דאעשה לו עזר עיי"ש], וא"כ מובן שרבינו הקדוש מגלה לנו שמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, שהזוהר הקדוש מגלה לנו שיש 'פעמים' ויאמר, והגמרא מגלה לנו שבראשית היא אחת מהמאמרות, ובא רבינו לחדש שבעצם בראשית היא המאמר שמחיה ומפעיל את כל המאמרות.

וביותר עומק: רבינו בא לגלות לנו שהצדיק האמת ["שהצדיקים מקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות", עיי"ש בהמשנה באבות ובליקו"ת על התורה] כל מה שזכה לגלות לנו זה על ידי מה שהוא התקדש ביותר מכל העולם בתוך העשרה מאמרות המתגלים, ועל ידי זה זכה לגלות את מה שמסתתר מאחורי כל המאמרות, וזכה לגלות שמאמר סתום זה מתחבא לא רק מאחורי העשרה מאמרות שבקדושה רק גם במקומות רחוקים מאד.

ובזה יובן גם מה שהוקשה בעלון האחרון, מדוע רבינו כותב ש"גם" במקומות רחוקים הקב"ה מוסתת, וכן יתורץ על ידי זה הרבה קושיות בתורה.

נקודה קטנה נוספת: בעלון דובר הרבה על הלכות תחומין ו' שמוהר"ת כאילו משלב בין שני התורות 'איה' ו'אזמרה'. ולע"ד הדבר הרבה יותר פשוט, כי בתורה שלנו רבינו אמר במפורש שהיא קשורה לכל התורות מסימן 'ו' ועד סימן 'ז' תניינא, ובתורה 'רבינו הרי מצווה אותנו ללכת עם אזמרה, א"כ יוצא שרבינו בעצמו כבר מקשרם וכוללם יחד.

נקודה נוספת התבררה לנו בדיבור חברים, שמוהר"ת לא משלב חידושים מתורה לתורה, רק קופץ מתורה אחת למשנהו ושזור מהאי להאי, אבל הוא לא מקשר בעומק הפשט נקודות מתורה זו לזו, פוק עין ותשכח.

יישר כוחכם השם ויהא בעזרכם להגדיל תורה ולהאדירה. ישראל יצחק ברבוי